

CONCLUSIONS DE LA SESSIÓ DE TREBALL “QUÈ ESTEM APRENENT DE L’AVALUACIÓ CONTINUADA?” (20/11/2012)

Els membres del grup d’innovació docent Trans.edu vam organitzar una sessió de treball sobre *avaluació continuada* que tingué lloc el dimarts 20 de novembre de 2012 al matí. En aquesta sessió vam presentar el treball que hem desenvolupat al llarg del darrer any i mig –basat en un treball previ de dos anys- en el si del grup sobre diversos aspectes de l’avaluació continuada en l’ensenyament superior. El treball es basa en l’anàlisi de les experiències d’avaluació continuada desenvolupades en vuit assignatures de titulacions diferents. Vam poder contrastar les conclusions d’aquest treball amb responsables d’altres grups d’innovació docent de la UB que treballen també sobre aquesta mateixa qüestió, per beneficiar-nos tots de l’intercanvi d’idees i experiències.

La sessió de treball s’emmarcà en el projecte “Avaluació continuada: disseny de bones pràctiques i establiment d’un sistema de garantia de la qualitat”, en el que participen tots els membres del grup. Aquest projecte va rebre un ajut en la darrera convocatòria d’ajuts a projectes de millora de la qualitat docent de la Generalitat de Catalunya (2010MQD00098).

En aquest document presentem les conclusions a què vam arribar en aquesta sessió.

Facilitadors de l’avaluació continuada

- Es poden identificar més de 30 evidències que faciliten de manera rellevant la tasca d’avaluació continuada. Les considerem referents a tenir en compte per analitzar la qualitat de l’avaluació continuada.
- Aquestes evidències afecten tots els nivells del procés d’ensenyament-aprenentatge vinculat a una assignatura.
- Resulta convenient classificar les evidències en indicadors, els indicadors en categories, i finalment les categories en macrocategories (metodologia, infraestructura i organització, alumnat, retroalimentació o *feedback*, i dedicació de l’equip docent).
- La graella que en resulta facilita l’anàlisi de cada assignatura i la comparació entre assignatures, des del punt de vista de l’avaluació continuada.

Tipus d’activitats d’avaluació continuada i retroalimentació (feedback)

- La retroalimentació (retorn o *feedback*) és l’element essencial perquè l’avaluació sigui afavoridora de l’aprenentatge.
- Per tal d’analitzar la retroalimentació en les diferents activitats d’avaluació adoptem una perspectiva de seqüència formativa, amb tres fases: fase inicial, fase de desenvolupament, fase de tancament.
- Reconeixem que les activitats d’avaluació, en l’avaluació continuada, compleixen funcions diferents en cada fase de la seqüència.
- Des de la perspectiva del professor o professora, les activitats d’avaluació continuada en la fase inicial s’han d’orientar a diagnosticar idees i coneixements previs; en la fase de desenvolupament, a detectar errors i obstacles per a l’aprenentatge, així com estratègies adequades; en la fase de tancament, a conèixer el progrés i situació dels aprenentatges.

- Des de la perspectiva de l'estudiant, les activitats d'avaluació continuada compleixen unes funcions diferents: en la fase inicial, afavorir la motivació i la relació amb idees prèvies; en la fase de desenvolupament, ajudar a gestionar els errors, a identificar els encerts i a autoregular el propi procés d'aprenentatge, en la fase de tancament, sintetitzar i prendre consciència dels aprenentatges.

Opinió de l'alumnat sobre l'avaluació continuada

- Vàrem recollir l'opinió de 1250 alumnes de 8 ensenyaments diferents, sobre 7 afirmacions referides a l'avaluació continuada de les assignatures analitzades en el projecte.
- Les afirmacions feien referència a la utilitat, de cara a facilitar l'aprenentatge autònom, de les activitats d'avaluació continuada realitzades individualment i en grup; l'assessorament rebut per part del professorat; i l'ús del campus virtual. També es demanava l'opinió sobre la ponderació de les activitats d'avaluació continuada en la qualificació final de l'assignatura.
- En una escala d' 1 (gens d'acord) a 10 (molt d'acord), les mitjanes de les puntuacions atorgades a totes les afirmacions estan per sobre de 7.
- La correlació entre les puntuacions atorgades a les set afirmacions resulta molt alta i en el mateix sentit.
- No s'han trobat diferències d'opinió entre alumnat de diferents ensenyaments ni de diferents àmbits del coneixement.

Opinió del professorat sobre l'avaluació continuada

- Vàrem recollir també l'opinió del professorat que va participar en la docència de les assignatures objecte d'anàlisi.
- A més de les afirmacions adreçades a l'alumnat, vam afegir dues afirmacions més, que feien referència a la utilitat de l'avaluació continuada per autoregular la docència i a la utilitat del campus virtual.
- En una escala d'1 (gens d'acord) a 10 (molt d'acord), les mitjanes de les puntuacions atorgades pel professorat a totes les afirmacions estan per sobre de 7, com les de l'alumnat.
- La puntuació més baixa (7,1) correspon a la utilitat de l'avaluació continuada per autoregular la docència de l'assignatura.

Avaluació continuada i resultats acadèmics

- Per fer una estimació de l'impacte de l'avaluació continuada sobre el rendiment acadèmic, vam treballar en tres fases.
- La primera fase, el marc teòric, tenia com objectiu identificar les variables que definien l'avaluació continuada en cadascuna de les assignatures analitzades, en base a tres grans blocs: el context i estructura de cada assignatura; les activitats d'avaluació programades i el seu pes en la qualificació final; i el rendiment acadèmic, tant en primera com en segona convocatòria.
- Aquesta primera fase es va completar amb una anàlisi de les febleses i fortaleses de l'avaluació continuada, en base a les macrocategories establertes anteriorment, agrupades en tres grans blocs: el tipus i nombre d'activitats d'avaluació; l'estructura del curs i el treball dels equips docents; i la qualitat de la retroalimentació.
- En la segona fase vam dissenyar un model d'estimació simplificat. El model emprava com variables dependents les taxes de rendiment acadèmic, dividides en tres franges; i com a variables independents una selecció de les macrocategories establertes per a l'avaluació continuada: grandària del grup, activitats d'avaluació individuals i en grup, avaluacions acreditatives parcials, àmbit del coneixement.

- La tercera fase del treball va consistir en l'anàlisi de les dades mitjançant un model lineal generalitzat amb variables de resposta fraccional. El model proporciona els coeficients associats a les diferents variables, la significació obtinguda, i les respectives elasticitats.
- En la franja d'estudiants que superen l'assignatura amb qualificació més baixa, els resultats del model mostren que són favorables els grups més nombrosos i un major pes de l'avaluació continuada en la qualificació final; per contra, l'increment del nombre d'activitats d'avaluació és desfavorable; finalment, en aquesta franja d'estudiants l'avaluació continuada afavoreix més el rendiment en l'àmbit de les ciències experimentals i de la salut que en el de les ciències socials i les humanitats.
- En la franja d'estudiants que superen l'assignatura amb qualificacions intermitges, els resultats del model són similars. S'accentua la tendència a que l'augment d'activitats d'avaluació continuada vagi en detriment del rendiment acadèmic.
- En la franja d'estudiants que superen l'assignatura amb la qualificació més alta, els resultats del model són poc significatius. Només es pot afirmar que l'augment d'activitats d'avaluació continuada va en detriment del rendiment acadèmic també per aquests estudiants.

Avaluació continuada i dedicació del professorat

- Per fer una estimació de la dedicació del professorat a l'avaluació continuada en les assignatures estudiades es va dissenyar una fitxa comú a partir de la qual es va poder establir un quadre comparatiu.
- Les activitats d'avaluació programades comprenien comentaris de text, elaboració d'informes o treballs en grup, proves escrites, redacció d'articles, elaboració de pòsters, informes o treballs individuals, anàlisi de casos i pràctiques de laboratori.
- Els resultats mostren que les hores de dedicació s'han de separar en dues categories: hores fixes i hores variables.
- La categoria hores fixes és independent del nombre d'alumnes i no depèn gaire del tipus d'activitat programada. Correspon a les hores de preparació de l'activitat a l'aula i fora de l'aula, el seguiment a l'aula i la correcció a l'aula. Típicament es requereixen 20 h fixes per cada activitat d'avaluació programada.
- La categoria hores variables depèn fortament del total d'alumnes del grup i de la tipologia de les activitats programades. Correspon a les hores de seguiment fora de l'aula i correcció fora de l'aula. Per grups entre 40 i 100 alumnes, la dedicació per activitat oscil·la entre 60 i 75 h.
- La proporció entre h fixes i h variables és de mitjana del 30/70 %. S'exceptua d'aquest comptatge la preparació de les pràctiques de laboratori, que requereix una dedicació molt superior.

Conclusions generals

- L'avaluació continuada afavoreix l'aprenentatge autònom de l'estudiant.
- La retroalimentació és l'element essencial de l'avaluació continuada.
- Les activitats d'avaluació continuada serveixen propòsits diferents en les diferents fases de la seqüència formativa.
- Professorat i alumnat tenen *a priori* una percepció positiva de l'avaluació continuada, si bé la perspectiva del professorat i la de l'alumnat és diferent.
- L'avaluació continuada es beneficia del treball en equip docent.
- L'avaluació continuada ha de ser sostenible. El disseny de les activitats d'avaluació ha de tenir molt present la força docent disponible i la grandària del grup.
- L'excés d'activitats d'avaluació va en detriment del rendiment acadèmic.

Línies de continuïtat

A partir de la posada en comú amb els participants a la sessió de treball, s'apunten algunes línies a abordar per continuar l'estudi:

- Analitzar els diferents tipus d'activitat amb més profunditat, fent atenció al tipus de demanda cognitiva que s'hi vol associar, i a la veritable capacitat formativa i formadora de l'activitat. Analitzar si convé portar un registre dels canvis o correccions en la manera de fer dels estudiants i del professorat com a conseqüència de l'avaluació continuada.
- Estudiar la necessitat de pensar l'avaluació continuada des de la perspectiva de l'alumnat. Explicar a l'alumnat la metodologia de l'avaluació continuada i el valor del retorn.
- Analitzar l'avaluació continuada dins del plantejament global de cada assignatura: pla docent - avaluació continuada – campus virtual – tutoria.
- Estudiar la relació entre avaluació continuada i desenvolupament de competències.
- Analitzar la possibilitat d'organitzar l'avaluació continuada en el context més ampli d'un determinat ensenyament.